

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Факультет хореографічного мистецтва
Кафедра фізичної культури і здоров'я

**ПРОГРАМА ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З
ДИСЦИПЛІНИ
ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ДОЛІКАРСЬКА ДОПОМОГА**

Галузь знань - 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 05 Соціальні та поведінкові науки, 07 Управління та адміністрування, 24 Сфера обслуговування.

Спеціальність – 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво, 024 Хореографія, 025 Музичне мистецтво, 026 Сценічне мистецтво, 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 Менеджмент соціокультурної діяльності, 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 034 Культурологія, 053 Кризова психологія, 073 Менеджмент.

Освітньо-професійна програма – Менеджмент соціокультурних проектів, Культурні дослідження, Музеєфікація історико-культурної спадщини, Інформаційно-документна та бібліотечна діяльність, Кризова психологія, Аудіовізуальне мистецтво та виробництво, Академічний спів, Естрадний спів, Оркестрові духові та ударні інструменти, Оркестрові струнні інструменти, Музичне мистецтво естради, Народні інструменти, Народний спів, Хорове диригування, Фортепіано, Сценічне мистецтво, Хореографія.

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень.

Харків, 2024 рік

УДК 355.58+614.88](073)

Ц 57

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 1 від 31.08.2024 р.)

Рецензент:

Коржик Наталія, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, декан факультету соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності Харківської державної академії культури.

Укладачі:

Олександр КАЗАКОВ, доцент кафедри фізичної культури і здоров'я, кандидат технічних наук старший науковий співробітник

Наталія Цигановська, завідувач кафедри фізичної культури і здоров'я Харківської державної академії культури.

Ц 57	Цивільний захист та долікарська допомога : програма та навч.-метод. матер. з дисципліни для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти / М-во культури та стратегічних комунікацій України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т хореографічного мистецтва, Каф. фізичної культури і здоров'я ; [уклад.: О. Казаков, Н. Цигановська]. Харків, 2024. 13 с.

Навчальний курс «Цивільний захист та долікарська допомога» являє собою важливий компонент у підготовці магістрів, метою якого є формування у здобувачів освіти системних компетенцій та знань, необхідних для вирішення питань цивільного захисту у відповідній виробничій сфері та повсякденній діяльності, здатності впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу та інноваційні проекти, що спрямовані на попередження та відвернення надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання, ліквідацію їх наслідків та оперативне надання долікарської допомоги потерпілим.

УДК 355.58+614.88](073)

© Харківська державна академія культури, 2024 р.

© Казаков О.Є., 2024 р.

© Цигановська Н.В., 2024 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3		Обов'язкова	
Розділів – 2	Галузь знань - 02, 03, 05, 07, 24.	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Спеціальність – 021, 024, 025, 026, 027, 028, 029, 034, 053, 073.	5-й	5-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Ступінь - магістр	Лекції	
		10 год.	4 год.
		Практичні	
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Вид контролю:	
диференційований залік	Диференційований залік		

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 40 % аудиторні, 60 % самостійні;
- для заочної форми навчання – 10 % аудиторні, 90 % самостійні.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення є формуванні у студентів системних компетенцій та знань, необхідних для вирішення питань цивільного захисту у відповідній виробничій сфері та повсякденній діяльності, здатності впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу та інноваційні проекти, що спрямовані на попередження та відвернення надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання, ліквідацію їх наслідків та оперативне надання долікарської допомоги потерпілим.

Завдання вивчення навчальної дисципліни передбачає засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування надзвичайних ситуацій, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення надзвичайних ситуацій, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків, оперативне надання долікарської допомоги потерпілим.

КОМПЕТЕНТНОСТІ		
Назва освітньої програми	Шифр загальної компетентності	Зміст компетентності
Аудіовізуальне мистецтво та виробництво	ЗК12	Здатність запобігати виникненню надзвичайних ситуацій та виробничих ризиків, а в разі їх виникнення приймати адекватні рішення та виконувати дії, спрямовані на їх ліквідацію, надавати домедичну допомогу потерпілим при нещасних випадках, використовувати та застосовувати у своїй практичній діяльності технології, спрямовані на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасному навколишньому середовищі.
Академічний спів, Естрадний спів, Народний спів, Музичне мистецтво естради, Народні інструменти, Оркестрові духові та ударні інструменти, Оркестрові струнні інструменти, Фортепіано	ЗК18	
Хорове диригування	ЗК19	
Хореографія	ЗК5	
		Здатність планувати й організувати цивільний захист в установах і організаціях, реалізовувати

Музеєфікація історикокультурної спадщини	ЗК7	заходи захисту населення і території від надзвичайних ситуацій, реагувати на надзвичайні ситуації та ліквідувати їх наслідки, надавати домедичну допомогу постраждалим при нещасних випадках.
Менеджмент соціокультурних проєктів	ЗК8	
Інформаційно-документна та бібліотечна діяльність	ЗК7	
Культурні дослідження	ЗК11	
Кризова психологія	ЗК1	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
	ЗК7	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
	ЗК11	Здатність планувати й організувати цивільний захист в установах і організаціях, реалізувати заходи захисту населення і території від надзвичайних ситуацій, реагувати на надзвичайні ситуації та ліквідувати їх наслідки, надавати домедичну допомогу постраждалим при нещасних випадках.
Сценічне мистецтво	ЗК2	Здатність застосовувати фундаментальна знання у практичних ситуаціях.
	ЗК7	Здатність до адаптації та дій в нових ситуаціях.
	ЗК9	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК14	Здатність планувати й організувати цивільний захист в установах і організаціях, реалізувати заходи захисту населення і території від надзвичайних ситуацій, реагувати на надзвичайні ситуації та ліквідувати їх наслідки, надавати домедичну допомогу постраждалим при нещасних випадках.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Назва освітньої програми	Шифр програмного результату навчання	Зміст програмного результату навчання
Аудіовізуальне мистецтво та виробництво	ПРН 13	Володіння знаннями, уміннями й навичками щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях, охороні праці та виробничій санітарії.
Академічний спів, Естрадний спів,	ПРН 11	
Народний спів, Музичне мистецтво естради, Народні інструменти, Оркестрові духові та ударні інструменти, Оркестрові струнні інструменти, Фортепіано		Володіти знаннями, уміннями й навичками з планування та управління заходами цивільного захисту, надання домедичної допомоги постраждалим при нещасних випадках.
Хорове диригування	ПРН 13	
Хореографія	ПРН 23	
Сценічне мистецтво	ПРН 22	
Музеефікація історико-культурної спадщини	ПРН 13	
Інформаційно-документна та бібліотечна діяльність	ПРН 16	
Менеджмент соціокультурних проектів	ПРН 13	
Кризова психологія	ПРН 12	
Культурні дослідження	ПРН 14	

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Державна політика України у сфері цивільного захисту.

Тема 2. Основи електробезпеки та пожежної безпеки.

Тема 3. Захист населення і територій від НС. Запобігання НС, реагування на них та ліквідація їх наслідків.

Тема 4. Організація цивільного захисту в установах та організаціях.

Тема 5. Долікарська допомога потерпілим при нещасних випадках.

3. Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна складається з 5 тем змістовно пов'язаних між собою.

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	п	інд	с.р.		л	с	п	інд	с.р.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Державна політика України у сфері цивільного захисту.	14	2		2		10	14					14
Тема 2. Основи електробезпеки та пожежної безпеки.	21	2		4		15	21					21
Тема 3. Захист населення і територій від НС. Запобігання НС, реагування на них та ліквідація їх наслідків.	23	2		6		15	23	2		2		19
Тема 4. Організація цивільного захисту в установах та організаціях	16	2		4		10	16					16
Тема 5. Долікарська допомога потерпілим при нещасних випадках	16	2		4		10	16	2		2		12
Усього	90	10		20		60	90	4		4		82

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		дфн	зфн
1.	Тема 1. Державна політика України у сфері цивільного захисту.	2	
2.	Тема 2. Основи електробезпеки та пожежної безпеки.	4	
3.	Тема 3. Захист населення і територій від НС. Запобігання НС, реагування на них та ліквідація їх наслідків.	6	2
4.	Тема 4. Організація цивільного захисту в установах та організаціях.	4	
5	Тема 5. Долікарська допомога потерпілим при нещасних випадках.	4	2
	Усього	20	4

Методичні рекомендації до підготовки к практичним заняттям

На практичних заняттях заслуховуються, обговорюються та оцінюються інформаційні повідомлення. Інформаційні повідомлення готуються студентами за темою визначеною викладачем. Для заслуховування інформаційного повідомлення відводиться до 10 хвилин. Виступ студента заслуховується в межах встановленого часу від початку до кінця. Виступ студента може перериватись тільки у разі відхилення від теми виступу і недотримання часу. Після виступу проводиться його коротке обговорення, під час якого слід скласти творчу атмосферу шляхом виділення проблемних питань на наступне обговорення. За результатами виступу та його обговорення викладач дає оцінку студенту при підведенні підсумків практичного заняття.

Практичне заняття 1: Державна політика України у сфері цивільного захисту.

Мета вивчення: Засвоїти правові основи цивільного захисту України.

Навчальні питання:

1. Суб'єкти забезпечення цивільного захисту. Основні завдання цивільного захисту. Основні принципи здійснення цивільного захисту.
2. Повноваження Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту
3. Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту.
4. Права та обов'язки громадян у сфері цивільного захисту.
5. Організація навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.

Література: [1, 2, 5, 6, 15, 16, 27].

Обладнання: конспект лекцій, плакати, навчальна література.

Практичне заняття 2: Основи пожежної безпеки. Електробезпека.

Мета вивчення: Засвоїти основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.

Дії персоналу при виникненні пожежі.

Дію електричного струму на організм людини. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.

Навчальні питання:

1. Пожежна безпека виробничих будівель, приміщень і технологічних процесів.
2. Гасіння пожеж.
3. Види електричних травм.
4. Фактори, що впливають на ступінь ураження електричним струмом.
5. Класифікація електроустановок і приміщень за небезпекою ураження людини електричним струмом.
6. Методи захисту від ураження електричним струмом.
7. Статична електрика та захист від нього.

Література: [1, 2, 5, 6, 15, 16, 21].

Обладнання: конспект лекцій, плакати, навчальна література.

Практичне заняття 3: Основні заходи і засоби захисту населення і територій у надзвичайних ситуаціях.

Мета вивчення: Ознайомитись з принципом дії та порядком застосування приладів радіаційної та хімічної розвідки.

Навчальні питання:

1. Основні заходи захисту населення у надзвичайних ситуаціях.
2. Засоби колективного захисту.
3. Засоби індивідуального захисту.
4. Захисту територій від наслідків надзвичайних ситуаціях.

Література: [2, 5, 7, 15, 17, 20].

Обладнання: конспект лекцій, плакати, навчальна література.

Практичне заняття 4: Планування дій органів управління та сил (формувань) цивільного захисту об'єкта.

Мета вивчення: Розглянути порядок розробки основних плануючих документів з питань цивільного захисту, що розробляються на суб'єктах господарювання.

Навчальні питання:

1. Органи управління, сили і засоби цивільного захисту суб'єктів господарювання.
2. Планування заходів цивільного захисту суб'єктів господарювання.
3. Організація цивільного захисту на об'єктах господарської діяльності.
4. Заходи державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання з питань ЦЗ.
5. Порядок координації органів управління та робіт з ліквідації наслідків НС.
6. Порядок проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Література: [2, 4, 7, 15, 17, 20].

Обладнання: конспект лекцій, плакати, навчальна література.

Практичне заняття 5: Надання долікарської допомоги потерпілим від нещасних випадків.

Мета вивчення: Засвоїти основні способи надання долікарської допомоги потерпілим при нещасних випадках.

Навчальні питання:

1. Загальні принципи надання долікарської допомоги.
2. Види кровотечі і способи його припинення.
3. Надання допомоги при опіках.
4. Надання допомоги при відмороженнях.
5. Перша допомога при ураженні електричним струмом.

Література: [1, 2, 5, 6, 15, 16, 21].

Обладнання: конспект лекцій, плакати, навчальна література.

5. Теми самостійної роботи

№ з\п	Назва теми	Кількість годин	
		дфн	зфн
1.	Повноваження органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, завдання та обов'язки суб'єктів господарювання у сфері ЦЗ. Права та обов'язки громадян України у сфері ЦЗ. Режими	10	14

	функціонування єдиної державної системи ЦЗ. Органи управління та сили ЦЗ.		
2.	Поняття електробезпеки. Дія електричного струму на організм людини. Види електричних травм. Фактори, що впливають на ступінь ураження електричним струмом. Причини електротравм та умови їх виникнення. Класифікація електроустановок і приміщень за небезпекою ураження людини електричним струмом. Методи захисту від ураження електричним струмом. Статична електрика та захист від нього. Показники пожежо та вибухонебезпечних речовин і матеріалів. Категорії приміщень і будівель з вибухопожежної та пожежної небезпеки. Класифікація вибухо - та пожежонебезпечних приміщень (зон). Пожежна безпека виробничих будівель, приміщень і технологічних процесів. Гасіння пожеж.	15	21
3.	Об'єктові системи оповіщення. Інформування у сфері цивільного захисту. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту. Характеристика захисних споруд. Індивідуальні засоби захисту органів дихання та шкіри. Медичні засоби індивідуального захисту. Радіаційний і хімічний захист населення і територій. Медичний захист населення. Біологічний захист населення, тварин і рослин. Психологічний захист населення.	15	19
4.	Організація робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Порядок розробки та структура Плану реагування на надзвичайні ситуації установи і організації.	10	16
5.	Види травм. Загальні принципи надання долікарської допомоги. Надання долікарської допомоги потерпілим при артеріальній, венозній та капілярній кровотечі. Надання долікарської допомоги при переломах кісток кінцівок. Надання долікарської допомоги при термічних та хімічних опіках. Надання долікарської допомоги при відмороженні. Надання долікарської допомоги при ураженні електричним струмом.	10	12
	Разом	60	82

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи

Види: лекційні та пактичні заняття.

Методи: Проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіоматеріалів з відповідної теми тощо); проєктноорієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси

Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення опитувальників, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни.

У процесі підготовки фахівців застосовується також комбінування традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів

(рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв'язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму» тощо.

Засоби: Слово викладача, підручники та посібники, аудіовізуальні засоби, інтерактивні дошки, мультимедійні проєктори, інтерактивні презентації, метафоричні асоціативні карти, пісочниця для пісочної терапії з колекцією мініатюр.

Технології: інформаційні технології, технології дистанційного навчання, технології ситуаційного навчання, технології дослідницького (евристичного) навчання, імітаційномодельючі технології навчання, ігрові технології, технології самоосвіти.

Форми поточного контролю: виконання завдань до лекційного матеріалу; виконання практичного завдання; підготовка та презентація майстер-класу; участь у діловій (модельючій / психологічній грі); виконання вправи; усне опитування; письмове опитування; есе-рефлексія; підготовка та виступ з рефератом; - підготовка та виступ з презентацією; участь у колективному проєкті; виконання індивідуального проєкту, зарахування результатів неформальної освіти.

Форма підсумкового контролю: залік.

7. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

					Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
7	12	17	7	17		

Розподіл балів за формами контролю:

- відвідування усіх занять — 10 балів;
- відповідь під час семінару (5 семінарів) — до 50 балів;
- відповідь на заліку – до 40 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Методичне забезпечення

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (КНМЗД);
2. Законодавчі та нормативно - правові документи;

3. Методичні розробки навчально-методичного комплексу (НМК) навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Обов'язкова

1. Конституція України. Основний закон. – Київ., 1996.
2. Кодекс цивільного захисту України (зі змінами). Затв. Президентом України 02.10.2012 // "Голос України" від 20.11.2012. – № 220.
3. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. - Київ., 1998.
4. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 27.
5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України // Урядовий кур'єр, 14.06.2000. – №107.
6. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000р. №1908.
7. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III.
8. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України // Урядовий кур'єр, 14.06.2000. - № 107.
9. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій: Постанова КМ України від 16.02.98 р. № 174 (Із зм. і доп., внесеними постановами КМ України від 24.09.99 № 1763, від 21.10.99 № 43).
10. Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях : Постанова КМ України від 15.02.99 № 192.
11. Казаков О.Є. Опорний конспект лекцій нормативної навчальної дисципліни "Цивільний захист та домедична допомога", м. Харків, ХДАК, 2024. – 55 с.
12. Стеблюк, М. І. Цивільна оборона та цивільний захист : підручник / Стеблюк М.І. — К., 2013. — 487 с., тв. пал.
13. Міценко І.М. Цивільна оборона: Навч. посіб. / Міценко І.М., Мезенцева О.М., Пістун І.П. ; за заг. ред. І.М. Міценко. - Чернівці: Книги - ХХІ, 2004. - 404 с.
14. Желібо Є. П. Безпека життєдіяльності [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. закл. / Є. П. Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний; За ред. Є. П. Желібо. — 4-те вид. — Київ : Каравела, 2005. — 341 с. - (Вища освіта в Україні).
15. Основи цивільного захисту: навч. посіб. / В.О. Васійчук [та ін.] ; – Л.: Вид. НУ "ЛП", 2010. – 384 с.
16. Русаловський А.В. Цивільний захист: [Навч. посібник] / Русаловський А.В., Вендичанський В.Н., – Київ.: АМУ, 2008. – 250 с.
17. Екстрена медична допомога : підручник / [М. І. Швед, А. А. Гудима, С. М. Геряк та ін.] ; за ред. М. І. Шведа. – Тернопіль : ТДМУ, 2015. – 420 с. (ел. ресурс).
18. Перша долікарська допомога: підручник/під ред. В.П. Андрющенко. Ю.Ф. Кушта, Д.В. Андрющенко – Львів: ЛНМУ. - 2011. – 351 с. ел. ресурс).
19. Екстрена медична допомога (гострі серцеві стани) / Г.Г. Роцін, О.М. Пархоменко, В.О. Крилюк та ін.: за ред. Г.Г. Роціна. – К.: ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2011. - 159 с. (ел. ресурс).
20. Дужий І.Д. Перша допомога при невідкладних станах : навчальний посібник / І.Д. Дужий, О.В. Кравець ; Сумський державний університет. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 212 с. : іл., табл. (ел. ресурс).
21. Екстрена медична допомога: догоспітальний етап, алгоритми маніпуляції (базовий рівень). / Г.Г. Роцін, А.А. Гудима, В.Ю. Кузьмін та ін. - К., 2012. - 84 с. (ел. ресурс).

22. Медицина невідкладних станів: швидка і невідкладна медична допомога / І.С. Зозуля, А.В. Вершигора, В.І. Боброва та ін.; за ред. І. С. Зозулі. - К.: ВСВ "Медицина", 2012. - 728 с. (ел. ресурс).
23. Тарасюк В.С., Матвійчук М.В. Паламар М.В., Поляруш В.В., Корольова Н.Д., Подолян В.М. Малик С.Л., Кривецька Н.В. Перша медична (екстрена) допомога з елементами тактичної медицини на до госпітального етапі в умовах надзвичайних ситуацій. – К.: Медицина, 2015. (ел. ресурс).
24. Алгоритми надання невідкладної допомоги при критичних станах / За ред. І. І. Тітова. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 344 с. (ел. ресурс).

Допоміжна

1. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. - Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005. – 338 с. (ел. ресурс).
2. Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Вип. 3. Під заг.ред. В.В.Дурдинця. – К.: Агенство "Чорнобиль-інтерінформ", 2001. – 532 с. (ел. ресурс).
3. Методичні вказівки з курсу "Цивільна оборона" для студентів магістратури денної форми навчання / Укл.: О.І. Бабенко, Р.І. Черевко. – К.: КДЕУ, 1997. - 136 с. (ел. ресурс).
4. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125с. (ел. ресурс).
5. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. - К.: Вища пік., 1995. - 238 с. (ел. ресурс).

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури –Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>.
2. Репозиторій ХДАК. – Режим доступу: <http://195.20.96.242:5028/khkdxmlui/>.
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка : сайт. – Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com>
4. Вікіпедія : вільна енциклопедія [Електронний ресурс] // <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
5. Міністерство культури та інформаційної політики України -<https://mkip.gov.ua/> 6. Офіційне інтернет-представництво Президента України - <http://www.president.gov.ua/>.
7. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua> .
8. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
9. Міністерство освіти і науки України - <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
10. Міністерство екології та природних ресурсів України - <http://www.menr.gov.ua/>.
11. Державна служба України з надзвичайних ситуацій - <http://www.mns.gov.ua/>.
12. Рада національної безпеки і оборони України - <http://www.rainbow.gov.ua/>.
13. Постійне представництво України при ООН - <http://www.uamission.org/>.
14. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства - <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
16. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України - <http://www.social.org.ua>

Навчальне видання

**ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Цивільний захист та долікарська допомога**

за напрямом підготовки 0201 “Культура”,
для всіх спеціальностей

Укладачі

О. Є. Казаков,

доцент, канд. техн. наук, ст. наук. співробітник,

Н.В. Цигановська,

завідувачка кафедри фізичної культури і здоров'я Харківської державної академії культури

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерна верстка

Казаков О. Є.

План 2024

Підписано до друку 31.08.2024 р. Формат 60x84/16

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк. ризограф.

Ум. друк. арк. 0,6. Обл-вид арк 1. Тираж ____ . Зам. № ____

ХДАК, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4.

Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК